

School en wijk in de praktijk

Integraal arrangeren in Oost-Achterhoek

[Integraal arrangeren in Oost-Achterhoek >](#)

[Integraal arrangeren: hoe werkt het? >](#)

[Succesfactoren verbinding jeugdhulp en onderwijs >](#)

[Gemeente: “Het is belangrijk dat ouders niet drie keer een aanvraag hoeven te doen.” >](#)

[Jeugdhulp: “De medewerkers die deelnemen aan het integraal arrangeren komen altijd vol energie weer terug.” >](#)

[Onderwijs: “De ouders weten in één gesprek van één uur wat er voor hun zoon of dochter wordt geregeld, in plaats van via aparte loketten.” >](#)

[Ouder: “Hij zag duidelijk de meerwaarde voor ons kind. Eindelijk iemand die voor ons dat gesprek wilde aangaan.” >](#)

Integraal arrangeren in Oost-Achterhoek

De regio Oost-Achterhoek kent een goede traditie van samenwerking tussen gemeenten en het onderwijs. Toen de eerste contouren van de invoering van passend onderwijs en de transitie van de jeugdzorg duidelijk werden, sloegen gemeenten, jeugdhulpinstellingen, scholen en samenwerkingsverbanden passend onderwijs de handen ineen. Gezamenlijk zijn zij erin geslaagd om op een integrale manier de hulp en ondersteuning aan kinderen, jongeren en gezinnen te organiseren, thuis én op school.

Verbinding jeugdhulp en onderwijs

Deze verbinding tussen de jeugdhulp en het onderwijs bestaat niet alleen in visiedocumenten en beleidsplannen, maar heeft twee concrete uitwerkingen: het **Ondersteuningsteam Jeugd en Gezin**, en het **'integraal arrangeren'**. In dit document beschrijven we het integraal arrangeren. We kijken hiernaar vanuit vier perspectieven: gemeente, onderwijs, jeugdhulp, en jongeren en ouders. We schetsen de situatie in de praktijk van vandaag, benoemen succesfactoren en beschrijven elementen waaraan nog hard wordt gewerkt.

Integraal onderwijszorgarrangement

'Integraal arrangeren' is een methode waarmee een integraal onderwijszorgarrangement wordt georganiseerd voor kinderen met een complexe ondersteunings- en zorgvraag. Dat gebeurt in één gesprek van één uur, met alle betrokken partijen aan tafel (ouders, onderwijs, zorg en gemeente). In dit arrangement wordt een onderwijsplek vastgelegd en aanvullende zorg geregeld – vanuit de Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) of Wet langdurige zorg (Wlz). Ook de voorwaarden van leerplicht en leerlingenvoer worden in het arrangement vastgelegd. Dit leidt tot maatwerk voor een kind,

en de belasting voor de ouders is beperkt tot één loket, één aanmelding en één bespreking.

Goedkeuring aan tafel

Het integraal arrangeren vindt plaats in een bijeenkomst van het Zorg-, Advies- en Toewijzingsteam (ZATT), dat wordt gecoördineerd door het Samenwerkingsverband Oost Achterhoek (primair onderwijs). Tijdens de ZATT-bespreking heeft iedereen aan tafel daadwerkelijk de bevoegdheid om toezeggingen te doen. Daardoor kan in de meeste gevallen aan het einde van de bespreking het integrale onderwijszorgarrangement worden vastgelegd met goedkeuring van alle partijen.

Contact voor meer informatie

Ab Kreunen

directeur Samenwerkingsverband Oost Achterhoek (po)
akreunen@swvoostachterhoek.nl | 0543 512593

Ton Edelbroek

directeur Samenwerkingsverband Slinge-Berkel (vo)
t.edelbroek@swvslingeberkel.nl | 06 11343313

Integraal arrangeren in Oost-Achterhoek

Integraal arrangeren: hoe werkt het? >

Succesfactoren verbinding jeugdhulp en onderwijs >

Gemeente: "Het is belangrijk dat ouders niet drie keer een aanvraag hoeven te doen." >

Jeugdhulp: "De medewerkers die deelnemen aan het integraal arrangeren komen altijd vol energie weer terug." >

Onderwijs: "De ouders weten in één gesprek van één uur wat er voor hun zoon of dochter wordt geregeld, in plaats van via aparte loketten." >

Ouder: "Hij zag duidelijk de meerwaarde voor ons kind. Eindelijk iemand die voor ons dat gesprek wilde aangaan." >

Integraal arrangeren: hoe werkt het?

Achtergrond

De regio Oost-Achterhoek kent een goede traditie van samenwerking tussen gemeenten en het onderwijs. In 2011 startte de werkgroep Zorg in en om de School. Hieraan namen de gemeenten Aalten, Oost Gelre en Winterswijk deel, evenals de samenwerkingsverbanden passend onderwijs voor het primair onderwijs en voortgezet onderwijs. De werkgroep bracht de sociale infrastructuur in de regio in kaart en constateerde een 'onoverzichtelijke lappendeken van jeugdhulpverleningsprojecten binnen de drie gemeenten en binnen het onderwijs'. De aangekondigde transitie van de jeugdzorg en invoering van passend onderwijs creëerden een groot grijs gebied tussen de verantwoordelijkheden van onderwijs en gemeenten. Beide partijen kwamen tot de conclusie dat het goed was om de handen ineen te slaan, middelen gezamenlijk in te zetten en in een gelijkwaardig partnerschap de gezamenlijke opdracht voor kinderen, jongeren en gezinnen aan te gaan.

Eind 2011 kwam de werkgroep tot een gezamenlijke visie op zorg in en om de school. Deze visie bleek van doorslaggevend belang om voorzieningen als het ondersteuningsteam en het integraal arrangeren succesvol te kunnen ontwikkelen. Grote delen van het visiedocument zijn later terechtgekomen in de beleidsplannen-jeugd van de gemeenten en de ondersteuningsplannen van de samenwerkingsverbanden.

Eén loket, één aanmelding, één bespreking

Het Ondersteuningsteam Jeugd en Gezin was de eerste concrete uitwerking van de gezamenlijke visie op zorg in en om de school in de regio Oost-Achterhoek. De volgende uitdaging die gemeenten en onderwijspartners zichzelf stelden was hoe te komen tot integrale onderwijzorgarrangementen voor kinderen met een complexe ondersteunings- en zorgvraag. Op één moment en aan één tafel moet een integraal arrangement voor het kind en het gezin worden afgesproken. Alle betrokken partijen zitten aan tafel — ouders, onderwijs, zorg en gemeente — die ter plekke gezamenlijk afspraken maken over de onderwijsplek en -ondersteuning, aanvullende zorg, mogelijke leerplichtonthefving en leerlingenvervoer. De ouders weten na dit gesprek van één uur met welk arrangement hun kind naar school kan.

Met het integraal arrangeren willen gemeenten en basis-onderwijs in deze regio de bestaande loketten en middelen 'ontschotten'. Hiermee komen ze tot beter maatwerk voor individuele kinderen en gezinnen. Ook voorkomt dit dubbele casuïstiekbesprekingen en beperkt het de belasting voor ouders tot één loket, één aanmelding en één bespreking.

Aan tafel

Het integraal arrangeren vindt plaats in een bijeenkomst van het ZATT: Zorg-, Advies- en Toewijzingsteam. Het ZATT is een

bovenschoolse, multidisciplinaire commissie en functioneert als uitvoerend orgaan binnen het Samenwerkingsverband Oost Achterhoek (primair onderwijs). Het ZATT heeft zowel toewijzende als adviserende taken. Het toewijzen van onderwijsplaatsen in het speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs (cluster 3 en 4) is een wettelijke taak van het samenwerkingsverband. Daarnaast adviseert het ZATT ouders en scholen, bijvoorbeeld bij de aanvraag voor cluster 1 en 2 of bij de samenwerking met de jeugdhulp.

Het ZATT bestaat uit een kernteam en een wisselteam. Het kernteam bestaat uit de voorzitter (directeur samenwerkingsverband), secretaris, een orthopedagoog of kinder- en jeugdpsycholoog, en een jeugdarts. Het wisselteam bestaat uit externe deskundigen die op afroep deelnemen aan de bespreking. Bij een ZATT-bespreking zitten daarnaast de ouders aan tafel, een vertegenwoordiger van de school of zorginstelling waar de aanmelding vandaan komt, en andere mensen die het gezin ondersteunen.

Wanneer een ZATT-bespreking moet leiden tot een integraal onderwijzorgarrangement zit ook de gemeente aan tafel. Omdat jeugdhulp, leerlingenvervoer en leerplicht zijn ondergebracht bij verschillende functionarissen binnen de gemeente, zitten soms twee of drie gemeentambtenaren

aan tafel. Om de drukte te beperken, schuift soms slechts één ambtenaar van de gemeente aan, bijvoorbeeld de beleidsmedewerker jeugd of een jeugdconsulent. Die heeft vooraf overlegd met zijn collega's (van bijvoorbeeld leerplicht en leerlingenvervoer), en heeft het mandaat om namens hen aan tafel de benodigde afspraken te maken en arrangementen toe te wijzen. Doordat iedereen aan tafel daadwerkelijk de bevoegdheid heeft om toezeggingen te doen, kan in de meeste gevallen aan het einde van de ZATT-bespreking het integrale onderwijzorgarrangement worden vastgelegd met goedkeuring van alle benodigde partijen.

Draiboek

Succesvol integraal arrangeren in één bespreking van één uur staat of valt bij een goede en gedegen voorbereiding. Het samenwerkingsverband heeft daarom een uitgebreid draiboek opgesteld, waarmee voor alle partijen duidelijk is welk voorwerk ze wanneer moeten doen. Het traject begint wanneer een school of zorginstelling samen met de ouders een kind aanmeldt bij het ZATT (samenwerkingsverband). Vervolgens zorgt de aanmeldende school of zorginstelling voor een volledig aanmeldossier en stemt daarvoor af met partners in het onderwijs, de zorg en bij de gemeente. De voorzitter van het ZATT beoordeelt of het dossier inhoudelijk voldoende is en de juiste informatie bevat en neemt het besluit om de aanmelding op de agenda te zetten. Hierbij worden ook het leerlingenvervoer en de bekostiging van het arrangement in beeld gebracht. Het dossier wordt vooraf bestudeerd door de leden van het ZATT (leden kernteam en 'dossiergerelateerde' partners). Door zo'n

Integraal arrangeren: hoe werkt het?

Integraal arrangeren in Oost-Achterhoek >

Succesfactoren verbinding jeugdhulp en onderwijs >

Gemeente: "Het is belangrijk dat ouders niet drie keer een aanvraag hoeven te doen." >

Jeugdhulp: "De medewerkers die deelnemen aan het integraal arrangeren komen altijd vol energie weer terug." >

Onderwijs: "De ouders weten in één gesprek van één uur wat er voor hun zoon of dochter wordt geregeld, in plaats van via aparte loketten." >

Ouder: "Hij zag duidelijk de meerwaarde voor ons kind. Eindelijk iemand die voor ons dat gesprek wilde aangaan." >

uitgebreid voortraject kan het ZATT op basis van de aanwezige informatie besluiten over een kwalitatief goed onderbouwd aanbod van passend onderwijs.

Rol ouders

Ouders hoeven in het voortraject weinig werk te verzetten. Omdat ouders als eerstverantwoordelijk worden gezien voor de ontwikkeling van hun kind, begint dit traject met overleg tussen de ouders en de betreffende school of zorginstelling over het optimale onderwijszorgarrangement. Daarbij wordt altijd onderzocht wat ouders binnen zo'n arrangement zelf aan ondersteuning kunnen bieden. De verzameling van informatie voor het aanmeldossier gebeurt door de aanmeldende school of zorginstelling. Dit dossier wordt goed afgestemd met de ouders, inclusief vragen over privacy.

Rol van het Ondersteuningsteam Jeugd en Gezin

In veel gevallen speelt ook het Ondersteuningsteam Jeugd en Gezin (OT) een rol bij het integraal arrangeren. Voor de voorzitter van de ZATT-bespreking is het ondersteuningsteam de toegang tot de jeugdhulp, samen met de jeugdconsulenten van de gemeenten die altijd deelnemen aan de bespreking. Wanneer een bespreking plaatsvindt voor een kind uit een gezin waar het ondersteuningsteam betrokken is, zit de OT-medewerker altijd aan tafel. Voor de ouders is dit waardevol, omdat de OT-medewerker met hen meeluistert en ze later de details van de bespreking kunnen doornemen. Soms helpt de OT-medewerker de ouders met de aanmelding voor een bespreking voor integraal arrangeren. En hij of zij kan als intermediair optreden tussen de ouders en de school voor een aanmelding voor speciaal onderwijs of speciaal basisonderwijs.

Als het ondersteuningsteam niet is betrokken bij een gezin, speelt het niet automatisch een rol in het integraal arrangeren. Maar de voorzitter van de bespreking kan wel het ondersteuningsteam uitnodigen aan tafel als hij inschat dat dit gezin wellicht ondersteuning thuis kan gebruiken. Bij de bespreking is de expertise van het ondersteuningsteam daarmee direct beschikbaar om goed te beoordelen of ondersteuning door het team gewenst of noodzakelijk is. In alle gevallen maken de korte lijnen tussen scholen, samenwerkingsverband en het ondersteuningsteam het mogelijk dat, indien gewenst, het ondersteuningsteam een waardevolle bijdrage levert aan het integraal arrangeren.

Voortgezet onderwijs

Nu de eerste ervaringen met het integraal arrangeren succesvol zijn, wordt gekeken of deze manier van integraal toewijzen van zorg en ondersteuning ook op andere domeinen kan worden geïntroduceerd. Binnen het voortgezet onderwijs hoopt men in 2016 nog te starten. Voor schoolverlaters en de overgang van 18-naar 18+ zijn de voorbereidingen gestart.

Meer informatie

Op de website van het Samenwerkingsverband Oost Achterhoek is meer gedetailleerde informatie beschikbaar, zoals het draaiboek voor integraal arrangeren en de vergaderopzet van een ZATT-bespreking. Kijk hiervoor op www.swvoostachterhoek.nl.

Succesfactoren verbinding jeugdhulp en onderwijs

Uit de gesprekken met de bHet integraal arrangeren in Oost-Achterhoek is een resultaat van de specifieke context, historie en kenmerken van deze regio. Het is daarmee niet direct overdraagbaar naar andere regio's. Wel kunnen we uit de ervaringen in Oost-Achterhoek een aantal succesfactoren en werkzame elementen halen, die ter inspiratie kunnen dienen voor andere regio's.

Uit de gesprekken met betrokkenen komen de volgende elementen naar voren:

- Op één moment en aan één tafel maken alle betrokken partijen afspraken over de onderwijsplek en -ondersteuning, aanvullende zorg, mogelijke leerplichtonthefing en leerlingenvervoer. De ouders weten na dit gesprek van één uur met welk arrangement hun kind naar school kan.
- Er zijn geen dubbele casuïstiekbesprekingen, toezeggingen zijn niet onder voorbehoud omdat andere partijen later nog moeten instemmen, en de belasting voor ouders is beperkt tot één loket, één aanmelding en één bespreking.
- Scholen in het regulier onderwijs zien meer mogelijkheden om kinderen met een complexere zorg- en ondersteuningsvraag een onderwijsplek te bieden, doordat de zorg en ondersteuning op maat voor een kind wordt georganiseerd.
- Er bestaan van oudsher goede, persoonlijke contacten tussen gemeenten en onderwijs, op basis van gelijkwaardigheid.
- Er is een gedeelde en gezamenlijke visie op de rol van het onderwijs en de jeugdhulp bij de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Als betrokken partijen moeilijk overeenstemming vinden over praktische of financiële aspecten, dan kunnen ze terugvallen op de inhoud, waarover ze het wel eens zijn.
- Er zitten bestuurders en professionals met lef. Zij zetten het kind, de jongere en het gezin centraal en beschouwen processen, regels en budgetten als ondergeschikt. Past een goede oplossing voor een kind of jongere niet bij de regels, dan moeten de regels aangepast worden.

Succesfactoren verbinding jeugdhulp en onderwijs

[Integraal arrangeren in Oost-Achterhoek >](#)

[Integraal arrangeren: hoe werkt het? >](#)

[Gemeente: "Het is belangrijk dat ouders niet drie keer een aanvraag hoeven te doen." >](#)

[Jeugdhulp: "De medewerkers die deelnemen aan het integraal arrangeren komen altijd vol energie weer terug." >](#)

[Onderwijs: "De ouders weten in één gesprek van één uur wat er voor hun zoon of dochter wordt geregeld, in plaats van via aparte loketten." >](#)

[Ouder: "Hij zag duidelijk de meerwaarde voor ons kind. Eindelijk iemand die voor ons dat gesprek wilde aangaan." >](#)

Perspectief van een gemeente

Marieke van Driel is sinds 2008 beleidsmedewerker jeugd bij de gemeente Oost Gelre. Vanaf het begin was zij een van de aanjagers van een gezamenlijke visievorming op zorg in en om de school.

Marieke van Driel was vanuit de gemeente Oost Gelre betrokken bij het opzetten van het integraal arrangeren. Ze is blij dat het gelukt is om alle partijen — onderwijs, zorg en gemeenten — te overtuigen van nut en noodzaak van integraal arrangeren. Ook al worden de achterliggende doelstellingen breed gedeeld, de praktische uitwerking ervan is niet vanzelfsprekend, vertelt ze. “We hebben er veel tijd in geïnvesteerd, ook bij directe collega’s, zoals de leerplichtambtenaren, vervoersambtenaren, collega’s van de Wmo en van de jeugdhulp. Het gaat erom dat mensen voelen dat hun besluit onderdeel is van een groter geheel en gevolgen heeft voor iedereen. Dan merk je hoe belangrijk het is om onderling af te stemmen.” Volgens Van Driel vraagt dit ook lef van ambtenaren. “Veel van de situaties die in het ZATT besproken worden, passen niet bij de standaardoplossingen. Dit betekent dat je bijna altijd afwijkt van de kaders die je hebt. Dan heb je bestuurders nodig die zeggen: jij mag afwijken. Het is durven én het vertrouwen hebben dat je gesteund wordt door je eigen organisatie.”

Interne afstemming vooraf

Integraal arrangeren vraagt van gemeenten ook interne ontschotting. “In de praktijk hadden we al interne afstemming binnen de gemeente, maar dat ging vaak terloops. Nu hebben we een gericht moment.” Deze werkwijze betekent ook dat alle relevante functionarissen binnen de gemeente vooraf worden geconsulteerd, wat voorheen niet altijd het geval was. “De leerplichtambtenaar werd vaak aan het einde betrokken, maar die gaf aan er eerder bijgevraagd te willen worden om dan al aan te geven wat wettelijk wel en niet mogelijk is. Voorheen namen we eerst een besluit en probeerden we dan iedereen mee te krijgen. Nu krijgen we eerst iedereen mee en nemen we dan een besluit.”

Eén ambtenaar aan tafel

Bij de eerste besprekingen voor integraal arrangeren werden alle betrokken ambtenaren uitgenodigd aan tafel. “Zo wilden we iedereen laten

kennismaken met het proces. En we wilden hen het vertrouwen geven dat er ook aandacht is voor hun specialisme, ook als ze er niet bij zijn.” Uiteindelijk moet één persoon aan tafel zitten namens drie of vier collega’s. “We bespreken dan vooraf de casus met de vragen en twijfels die we daarbij hebben. Vervolgens geeft iedereen aan: als dit het arrangement wordt, kan ik erachter staan. Zo nemen alle betrokken ambtenaren vanuit hun specialismen nog steeds zelfstandig hun besluiten.” Dit betekent nog niet dat de gemeente één brief verstuurt voor zorg, vervoer en leerplicht. “Ieder besluit heeft aparte wet- en regelgeving, dus dat kan nog niet. Maar we werken hier wel aan. Voor nu is het in ieder geval belangrijk dat ouders niet drie keer een aanvraag hoeven te doen.”

Inschatting vooraf

Het gezamenlijke voorwerk binnen de gemeente kan ook tot dilemma’s leiden, merkt Van Driel. “Stel dat we vooraf inzien dat de beoogde oplossing niet door kan gaan. Dan moeten we vóór de ZATT-bespreking een gesprek met de ouders hebben, want we willen ze niet voor niets aan tafel laten aanschuiven. Tegelijkertijd willen we niet alles vooraf al besloten hebben, omdat het arrangeren uiteindelijk gezamenlijk aan die ene tafel moet plaatsvinden. Dat is dus nog even zoeken.”

18+

Een ander aandachtspunt is de samenwerking met nieuwe partijen wanneer het integraal arrangeren wordt ingezet voor 18-plussers, of bij de toeleiding naar de arbeidsmarkt. “We hebben het CIZ en het UWV nog niet kunnen betrekken bij het integraal arrangeren. Het is ook de vraag of dit in de toekomst gaat lukken, omdat zij eigen wet- en regelgeving hebben. Wij hebben ervaren dat zij erg ‘recht in de leer’ zijn. Dat is lastig.”

Gemeente: “Het is belangrijk dat ouders niet drie keer een aanvraag hoeven te doen.”

[Integraal arrangeren in Oost-Achterhoek >](#)

[Integraal arrangeren: hoe werkt het? >](#)

[Succesfactoren verbinding jeugdhulp en onderwijs >](#)

[Jeugdhulp: “De medewerkers die deelnemen aan het integraal arrangeren komen altijd vol energie weer terug.” >](#)

[Onderwijs: “De ouders weten in één gesprek van één uur wat er voor hun zoon of dochter wordt geregeld, in plaats van via aparte loketten.” >](#)

[Ouder: “Hij zag duidelijk de meerwaarde voor ons kind. Eindelijk iemand die voor ons dat gesprek wilde aangaan.” >](#)

Perspectief van de jeugdhulp

Annette Koenders is manager kind- en jeugdhulp Oost-Achterhoek bij zorgorganisatie Zozijn. Samen met Ab Kreunen (directeur Samenwerkingsverband Oost Achterhoek) stond zij aan de wieg van het integraal arrangeren.

“Het allerbelangrijkste is dat je een 24-uurs-perspectief op kinderen hebt.” Annette Koenders maakt zich al jarenlang hard voor een betere aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp. “Er moet een verbinding zijn tussen datgene waar op school aan gewerkt wordt met een kind, en waar thuis aan gewerkt wordt.” Het integraal arrangeren draagt hieraan bij. “Door aan één gesprekstafel te zitten, brengen we de werelden bij elkaar. Iedereen begrijpt van elkaar wat de mogelijkheden zijn, maar ook de onmogelijkheden. Dan komen we tot maatwerk — zorg naast het onderwijs, of onderwijs naast de zorg — voor een individueel kind.”

Vol energie

Wanneer Zozijn samen met ouders op zoek gaat naar een passend integraal onderwijszorgarrangement, vraagt dit veel voorbereiding van de Zozijn-medewerker. Koenders denkt echter dat het uiteindelijk minder tijd kost, omdat er nu slechts één bespreking is. De ervaringen van Zozijn met het integraal arrangeren zijn positief. “De medewerkers die deelnemen aan het integraal arrangeren komen altijd vol energie weer terug. Zij kennen het kind en het gezin goed en weten aan welke voorwaarden een passend arrangement moet voldoen. Maatwerk betekent dat ook daarnaar goed geluisterd wordt. Ons doel is dat na de bespreking niemand de deur uitgaat zonder tevreden te zijn over het resultaat.”

Goede samenwerking

Koenders is erg te spreken over de samenwerking met de gemeenten; ook de verbinding met het ondersteuningsteam is waardevol, heeft zij ervaren. “Het ondersteuningsteam kent het hele systeem rondom het kind en het gezin goed. Zij kunnen goed meedenken over het beste arrangement.” In het onderwijs merkt ze dat er meer mogelijkheden komen voor kinderen. “Soms geven scholen in het regulier onderwijs aan dat ze een kind onvoldoende ondersteuning kunnen bieden. Maar met dit maatwerk is het de bedoeling om expertise van de zorg over te brengen naar het onderwijs. En dan durven sommige scholen het wel aan.”

Eén plan

Integraal arrangeren moet idealiter leiden tot zorg en ondersteuning thuis en op school op basis van één plan. Dat is ook de ambitie van Koenders, maar ze is daarbij realistisch. “De plannen van scholen zijn sterk gericht op het leren en zijn gedetailleerd uitgewerkt. In een plan op basis van het 24-uursperspectief kan je echter niet alles zo in detail neerzetten. Ik kies dus voor een tweetrapsverhaal, met één overstijgend plan waarin je de randvoorwaarden beschrijft en wat er op school en thuis gebeurt, en daarnaast met name voor het onderwijs een eigen ontwikkelingsperspectief.”

Mentaliteit

Een belangrijke reden voor het succes van het integraal arrangeren is de Achterhoekse mentaliteit, denkt Koenders. “We hebben goed persoonlijk contact, de lijnen zijn kort en we zijn hier niet van de opsmuk. Daarbij merk ik dat iedereen voor het kind en gezin willen gaan. Onze benadering is dat we eerst de oplossing zoeken, en dan kijken of het systeem dat aan kan. En kan dat niet, dan zijn wij maar de uitzondering.”

Lange termijn

De werkwijze van integraal arrangeren is nooit af, ziet Koenders in de praktijk. Zo is ze in gesprek met kinderopvangorganisaties in de Achterhoek om in bepaalde gevallen ook de vrijetijdsbesteding onderdeel te laten zijn van een integraal onderwijszorgarrangement. “Zonder het onnodig gecompliceerd te maken, zouden ook zij kunnen aanschuiven bij een bespreking.” Maatwerk is hierbij wederom het devies, nu en op langere termijn. “We hebben net op basis van de wens van de ouders kinderen op een school geplaatst, waarbij we voorzien dat over een paar jaar de aanvullende zorg op school niet meer toereikend is. Er zit dus enige spanning tussen de keuze van de ouders en de mogelijkheden voor het kind op de langere termijn. Dat bespreken we dus met de ouders. Integraal arrangeren betekent maatwerk, maar ook perspectief.”

Jeugdhulp: “De medewerkers die deelnemen aan het integraal arrangeren komen altijd vol energie weer terug.”

Integraal arrangeren in Oost-Achterhoek >

Integraal arrangeren: hoe werkt het? >

Succesfactoren verbinding jeugdhulp en onderwijs >

Gemeente: “Het is belangrijk dat ouders niet drie keer een aanvraag hoeven te doen.” >

Onderwijs: “De ouders weten in één gesprek van één uur wat er voor hun zoon of dochter wordt geregeld, in plaats van via aparte loketten.” >

Ouder: “Hij zag duidelijk de meerwaarde voor ons kind. Eindelijk iemand die voor ons dat gesprek wilde aangaan.” >

Perspectief van het onderwijs

Ab Kreunen is directeur van het Samenwerkingsverband Oost Achterhoek, waarbij 52 basisscholen zijn aangesloten. Hij stond aan de wieg van het integraal arrangeren en is voorzitter van het ZATT.

Voor Ab Kreunen is het integraal arrangeren een logische stap in de samenwerking tussen onderwijs, zorg en gemeenten. “We moesten ervoor zorgen dat ouders in de rimboe van onderwijs- en zorgloketten makkelijk geholpen worden.” Hij is trots op wat het samenwerkingsverband met alle partners inmiddels bereikt heeft. “We zijn in staat om in één uur ZATT-overleg met de juiste mensen aan tafel te komen tot een arrangement voor bijvoorbeeld kinderen met ernstige meervoudige beperkingen. De vertegenwoordiger van de school is gemandateerd en zegt aan tafel: deze plek kan ik bieden. Ook als het gaat om speciaal onderwijs of speciaal basisonderwijs. Dan kijken we meteen aan tafel hoe de zorg in het onderwijs gerealiseerd wordt. Als daarvoor iets nodig is met een persoonsgebonden budget van de gemeente, dan kan de gemeentelijke ambtenaar aan tafel daarin toezeggingen doen. Als er leerlingenvervoer nodig is, beslist de gemeente dat ter plekke aan tafel. En soms is een ontheffing nodig voor de leerplicht, en ook dat gebeurt aan tafel.”

Geen loketten

De kracht van het integraal arrangeren is volgens Kreunen dat het kind daadwerkelijk centraal staat in de ZATT-bespreking. Voor de ouders betekent dit veel minder administratieve belasting. “De ouders weten in één gesprek van één uur wat er voor hun zoon of dochter wordt geregeld, in plaats van via aparte loketten. Daarna hoeven ouders geen gesprekken meer te voeren; ze moeten alleen hun handtekening zetten op de benodigde formulieren.” Voor Kreunen is dit dan ook een heel logische werkwijze. “Het alternatief is dat iedereen teruggaat naar zijn eigen loket, en de bespreking nog eens opnieuw doet.”

Eén plan

Tegelijkertijd ziet Kreunen verbeterpunten in het integraal arrangeren zoals dat nu gebeurt. Een daarvan is het werken met een kind en gezin op basis van één plan. “Dat wordt wel geprobeerd, maar in mijn optiek kan dat nog beter en efficiënter. We kunnen onderling nog beter afstemmen wat de school doet, wat de ouders doen, wat het ondersteuningsteam doet en wat andere ondersteuners doen. Er wordt wel in toenemende mate één regisseur benoemd, wat leidt tot betere afstemming. Maar het leidt nog niet direct tot het vormen van één plan.”

Johan van der Weerd is directeur van drie (v)so-scholen in Oost Achterhoek: Het Bariet (vso), Hamalandschool (so) en Het Aladon (so).

Johan van der Weerd is blij met de initiatieven in zijn regio om tot daadwerkelijk integraal arrangeren te komen. “Wij hebben een grote groep leerlingen die we alleen maar kunnen bedienen als er voldoende zorg is. In het verleden waren we afhankelijk van afzonderlijke budgetten, dat was kwetsbaar.” Bij de komst van passend onderwijs en de transitie van de jeugdhulp was Van der Weerd bang voor verdere versnippering. “Dat het samenwerkingsverband bekostiging geeft voor een jaar, de zorg slechts voor een halfjaar wordt toegezegd en de vervoersambtenaar van de gemeente het nog helemaal niet weet. De ambitie die hier is uitgesproken om alles aan één tafel te bespreken, is dus mooi.”

Gemeenten

Van der Weerd waardeert de grote inzet van gemeenten in de regio. “Als wij vinden dat een leerling een bepaalde plek binnen het onderwijs moet krijgen, dan moet het voor de ouders niet uitmaken uit welk gemeentelijk budget dat komt, of welke medewerker daarmee belast is. Ambtenaren bakkeleien intern waar het geld vandaan komt, maar aan tafel zit straks één ambtenaar namens de gemeente. Die ambitie waardeer ik erg.”

Geld bij elkaar schrapen

Op de scholen voor speciaal onderwijs zitten ook leerlingen uit andere gemeenten dan de drie die betrokken zijn bij het integraal arrangeren. Van der Weerd merkt duidelijk verschil. “In die gemeenten zijn onderwijs en zorg nog gescheiden. Ik moet dan vanuit de school de regie nemen en overal naartoe om geld bij elkaar te schrapen. Als één partij niet meedoet, hebben we een probleem. Terwijl het gaat om iets waar de leerling recht op heeft: een passende onderwijsplek.” Voor leerlingen uit Aalten, Oost Gelre en Winterswijk is de situatie overzichtelijker. “We hebben een prachtig protocol en alle partijen weten wat hun voorwerk is. Dan lukt het om het arrangement in één uur af te spreken.”

Ook voor uitstroom leerlingen

Samen met het samenwerkingsverband voor het voortgezet onderwijs onderzoekt Van der Weerd of de methode van integraal arrangeren ook kan worden ingezet voor de uitstroom van leerlingen. Daarvoor doen ze een beroep op partijen als het CIZ en UWV. “Maar die krijg je bijna niet aan tafel, omdat ze vooral afvinklijstjes hanteren en uitgaan van criteria en cijfers. Terwijl we vanuit integraal arrangeren gezamenlijk kijken: wat heeft deze leerling nu nodig? Dat is een heel andere insteek. Maar we hebben hen wel heel hard nodig.”

“We zijn in staat om in één uur ZATT-overleg met de juiste mensen aan tafel te komen tot een arrangement voor bijvoorbeeld kinderen met ernstige meervoudige beperkingen.”

“Als wij vinden dat een leerling een bepaalde plek binnen het onderwijs moet krijgen, dan moet het voor de ouders niet uitmaken uit welk gemeentelijk budget dat komt, of welke medewerker daarmee belast is.”

Onderwijs: “De ouders weten in één gesprek van één uur wat er voor hun zoon of dochter wordt geregeld, in plaats van via aparte loketten.”

Integraal arrangeren in Oost-Achterhoek >

Integraal arrangeren: hoe werkt het? >

Succesfactoren verbinding jeugdhulp en onderwijs >

Gemeente: “Het is belangrijk dat ouders niet drie keer een aanvraag hoeven te doen.” >

Jeugdhulp: “De medewerkers die deelnemen aan het integraal arrangeren komen altijd vol energie weer terug.” >

Ouder: “Hij zag duidelijk de meerwaarde voor ons kind. Eindelijk iemand die voor ons dat gesprek wilde aangaan.” >

Perspectief van een ouder

Anneke Lensink heeft samen met haar man drie kinderen. Hun oudste zoon Kaj (11 jaar) is geboren met een ernstige meervoudige beperking, waardoor hij het ontwikkelingsniveau heeft van een kind van negen maanden. Tot zijn tiende heeft Kaj nooit onderwijs gehad en ging hij vier dagen in de week naar een orthopedagogisch kindcentrum. Tijdens een ZATT-bespreking is er een passend arrangement voor hem gemaakt waardoor Kaj nu twee dagen in de week naar school gaat.

De ouders van Kaj werden door de orthopedagoog van het kindcentrum op het idee gebracht om de mogelijkheden voor onderwijs voor hun zoon te onderzoeken. De zorginstelling meldde Kaj aan voor een ZATT-bespreking. “De pedagogisch ondersteuner van het orthopedagogisch kindcentrum heeft de meeste papieren ingevuld, ik heb alleen enkele aanvullingen gedaan en de formulieren ondertekend.”

Aan tafel

De bespreking vond plaats op een doordeweekse middag. Aan tafel zaten, naast de ouders, twee personen van het samenwerkingsverband, een orthopedagoog en de directeur van de school, een jeugdarts, drie mensen vanuit de gemeente (jeugdhulp, leerlingenvervoer en leerplicht) en een medewerker van het kindcentrum. De meeste mensen kennen Kaj en zijn ouders goed; voor Anneke was het alleen niet duidelijk waarom de jeugdarts deelnam aan de bespreking. De voorzitter van het ZATT, Ab Kreunen, had de ouders goed voorbereid op de bespreking. “Hij had ons verteld dat het vooral ging om drie dingen: vervoer, zorg en leerplicht. Die moesten we aftikken en dan zou het klaar zijn.”

Naar school

De ouders hadden vooraf met het kindcentrum en het ZATT het gewenste arrangement besproken: naast de zorg op het kindcentrum één dag per week naar een school voor speciaal onderwijs, met een eventuele uitbreiding naar twee dagen per week. Tijdens de ZATT-bespreking legde de voorzitter dit voorstel op tafel. “De school ging akkoord, die kon deze plek bieden. Vervolgens gaf de gemeente aan de zorg te kunnen betalen. Uiteindelijk kwam de kwestie van het leerlingenvervoer op tafel. De vervoersambtenaar gaf aan het vervoer niet te kunnen bekostigen, omdat we binnen de grens van twee kilometer van de school wonen.” Dit was een domper voor de ouders; zonder leerlingenvervoer was deze oplossing voor het gezin niet haalbaar. Ook bleek er onduidelijkheid te zijn over de benodigde gedeeltelijke leerplichtonthefving. Het arrangement kon dus nog niet definitief vastgesteld worden. “Ook Ab vond het jammer dat we die twee zaken niet ter plekke konden afronden. Gelukkig werden ze snel erna geregeld.” Het arrangement was gemaakt; inmiddels gaat Kaj met veel plezier twee dagen in de week naar school.

Onderlinge afstemming

Dit integrale arrangement leidt in de praktijk niet tot één integraal

ontwikkelings- en zorgplan voor Kaj. Anneke merkt wel dat zorg en onderwijs veel met elkaar afstemmen. “Eén dag in de week geeft zijn begeleider van het kindcentrum de begeleiding op school. Dat is fijn, ook omdat Kaj haar goed kent. Vanuit het kindcentrum mailen ze mij iedere dag wat Kaj heeft gedaan. En op school schrijven ze alles in een schrift, dat wij meegeven aan het kindcentrum. Ook onderling hebben ze contact, en we komen soms allemaal samen voor een gesprek, bijvoorbeeld bij de jaarlijkse bespreking van het zorgplan. Onderwijs en zorg hebben weliswaar andere doelen, maar werken wel allemaal toe naar hetzelfde eindpunt.”

Eén keer het verhaal

Anneke en haar man kijken positief terug op het integraal arrangeren. “Het was prettig dat wij niet al die instanties hoefden af te gaan. En dat je na een uur weet waar je aan toe bent. Daarbij was het fijn dat wij zelf niet veel voorbereiding hoefden te doen.” Wel vindt Anneke het belangrijk dat iedereen aan tafel het kind kent. Als dat niet het geval is, is alleen een pasfoto in het dossier onvoldoende. “We hadden Kaj kunnen meenemen naar het gesprek. Het praat prettiger als iedereen goed weet over wie het gaat.”

Personen

Naast goede afspraken over de ZATT-bespreking is ook de persoonlijke inbreng belangrijk, merkte Anneke. “Ab Kreunen was kordaat en duidelijk naar iedereen. Het was fijn dat hij al zei het vervelend te vinden dat het arrangement niet rondkwam. Daardoor hoefden wij dat zelf niet te zeggen.” Ook over de rol van de schooldirecteur is Anneke te spreken. “Hij was enthousiast over deze onderwijsplek en zag duidelijk de meerwaarde voor ons kind. Eindelijk iemand die in onze richting denkt, dachten we, en iemand die voor ons dat gesprek wil aangaan.”

Aanpassingen in arrangement

Veranderingen in de zorg of het onderwijs kunnen ertoe leiden dat het arrangement niet meer helemaal passend is. Zo stapte de school van Kaj over op een continuooster, waardoor hij 's middags eerder vrij is. Zijn ouders zijn nu in gesprek over aanpassingen in het arrangement. “We kunnen naschoolse opvang regelen, maar wie gaat dat betalen? En voor het aanvullende vervoer moeten we zelf aankloppen bij de gemeente. Er komt geen nieuwe ZATT-bespreking, dus dan moet je weer zelf vechten voor je kind en je eigen belang.”

Ouder: “Hij zag duidelijk de meerwaarde voor ons kind. Eindelijk iemand die voor ons dat gesprek wilde aangaan.”

Integraal arrangeren in Oost-Achterhoek >

Integraal arrangeren: hoe werkt het? >

Succesfactoren verbinding jeugdhulp en onderwijs >

Gemeente: “Het is belangrijk dat ouders niet drie keer een aanvraag hoeven te doen.” >

Jeugdhulp: “De medewerkers die deelnemen aan het integraal arrangeren komen altijd vol energie weer terug.” >

Onderwijs: “De ouders weten in één gesprek van één uur wat er voor hun zoon of dochter wordt geregeld, in plaats van via aparte loketten.” >

Het Nederlands Jeugdinstituut (Nji) werkt, samen met partners uit het jeugd- en onderwijsveld, al jaren aan een goede aansluiting tussen het onderwijs en de jeugdhulp. Op lokaal en regionaal niveau is die aansluiting belangrijker dan ooit sinds de transitie van de jeugdhulp en de invoering van passend onderwijs. Ze is een essentiële voorwaarde voor effectieve hulp aan kinderen en gezinnen, thuis én op school, op basis van één kind, één gezin, één plan. Dit betekent dat scholen, wijkteams en jeugdhulpaanbieders samenwerken bij de ondersteuning aan een kind en gezin. Dat intern begeleiders, schoolmaatschappelijk werkers en wijkteam-professionals elkaar gemakkelijk weten te vinden. En dat gemeenten, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden passend onderwijs hun beleidsplannen op elkaar afstemmen. Het Nji verzamelt inspirerende voorbeelden hiervan uit de praktijk, zodat anderen relevante en werkzame elementen kunnen meenemen naar hun eigen dagelijkse praktijk.

In deze brochure leest u hoe gemeenten, onderwijs en jeugdhulp in de regio Oost-Achterhoek 'integraal arrangeren'. Zij slagen erin om in één gesprek van één uur een integraal onderwijszorgarrangement te organiseren voor kinderen met een complexe ondersteunings- en zorgvraag. Inclusief de benodigde randvoorwaarden van leerplicht en leerlingenvervoer. Dit beperkt de belasting voor de ouders tot één loket, één aanmelding en één gesprek.

Nederlands Jeugdinstituut

Postbus 19221

3501 DE Utrecht

T 030 230 6344

E info@nji.nl

www.nji.nl